

Rapport

Reikwijdte hulpverleningstaak van de politie

Een onderzoek naar een klacht over de hulpverlening door de politie eenheid Oost-Brabant.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politiechef van de regionale eenheid Oost-Brabant niet gegrond.

Datum: 17 november 2015

Rapportnummer: 2015/161

AANLEIDING

Verzoekster (hierna te noemen Lara) is in 1996 als vluchteling uit Iran naar Nederland gekomen. Zij woonde vanaf 2007 samen met haar toenmalige partner (hierna te noemen Maarten). De twee minderjarige kinderen van Maarten woonden ook bij hen in huis. Lara heeft vanaf 2009 diverse keren gesproken met de politie over misstanden die direct of indirect te maken hadden met haar relatie met Maarten. Zo zou hij haar diverse keren hebben mishandeld en ook over het welzijn van de kinderen maakte Lara zich zorgen.

Op 25 september 2012 is Lara tijdens een geëscaleerde ruzie in de woning van Maarten mishandeld door zijn zoon van 14 jaar. Lara was niet tevreden met het optreden van de politie, zowel naar aanleiding van deze mishandeling als in de jaren ervoor in zijn gemeenschap, en heeft meerdere klachten hierover bij de politie ingediend.

In een persoonlijk gesprek met medewerkers van de Nationale ombudsman heeft Lara aangegeven dat de kern van haar klacht bij de Nationale ombudsman is dat de politie haar geen bescherming heeft geboden op het moment dat zij daar om vroeg en nodig had. Ook werd er geen hulp aangeboden met het vinden van andere woonruimte of bemiddeld voor een tijdelijke opvang in bijvoorbeeld een 'blijf van mijn lijf huis'.

Klacht

De klacht wordt in het kader van het onderzoek als volgt geformuleerd en voorgelegd aan de politiechef van de eenheid Oost-Brabant:

"Verzoekster klaagt er over dat zij, ondanks verzoeken daartoe, in de periode september/oktober 2012 onvoldoende hulp van de politie-eenheid Oost-Brabant heeft gekregen toen zij zich in een noodsituatie bevond."

BEVINDINGEN

Standpunt Lara

Lara had in het kader van het beëindigen van haar relatie samen met Maarten afgesproken dat zij uiterlijk 1 oktober 2012 het huis zou hebben verlaten. Zaterdag 22 september 2012 begonnen de problemen volgens Lara. Nadat die dag de verhuisdozen in huis waren gehaald, was de sfeer in de avond gespannen. Lara geeft aan dat zij in de nacht van zaterdag op zondag ziek is geworden en die zondag in bed is gebleven. Tegen haar wil heeft Maarten die zondag samen met zijn inwonende 14-jarige zoon alvast een aantal van haar spullen verhuisd naar een opslaglocatie. Aan het einde van de dag escaleerde de situatie. Lara kreeg ruzie met de 14-jarige zoon waarbij zij door hem zou zijn geslagen, geschopt en geduwd. Zij heeft daarop de politie gebeld, die ter plaatse is gekomen. Op aandringen van de politie en de ambulancebroeders werd zij met een

ambulance naar de spoedeisende hulp in het ziekenhuis gebracht, waar letsel aan haar enkel, arm en oogkas werd geconstateerd. Zij is die nacht bij haar zus blijven slapen.

Lara klaagt erover dat zij die dag in de woning wel haar verhaal heeft kunnen vertellen aan de aanwezige politieambtenaren, maar dat deze verder niets gedaan hebben in het kader van verdere hulpverlening en haar daarmee aan haar lot hebben overgelaten. Zij kon immers nergens heen. Van deze inzet door de politie is volgens Lara trouwens ook niets meer terug te vinden in de politiesystemen. Zij wilde ook wel met de ambulance mee, maar omdat zij slechts in een pyjama gekleed was wilde zij eerst nog even extra kleding en medicijnen pakken. Zij mocht zich echter van de aanwezige politieambtenaren niet meer vrij door de woning bewegen en kon om die reden ook geen noodzakelijke spullen meer meenemen naar het ziekenhuis.

Er werd die dag gelijk een afspraak gemaakt voor de volgende dinsdagochtend 25 september 2012 om op het politiebureau in Schijndel de aangifte van mishandeling op te nemen. Die ochtend is zij ook samen met een begeleidende politieambtenaar naar de woning van Maarten gegaan om nog wat noodzakelijke spullen op te halen. Deze politieambtenaar heeft toen tegen haar gezegd dat hij verder niets meer voor haar kon doen. Zij voelde zich hierdoor aan haar lot overgelaten en is van mening dat er van daadwerkelijke hulpverlening op dat moment weer geen sprake was.

Enkele dagen later heeft zij opnieuw een beroep op de politie gedaan voor hulp. Zij kon die bewuste avond bij niemand meer terecht om de nacht door te brengen en had veel pijn. Het politiebureau was al gesloten, maar na een melding van de meldkamer hebben dienstdoende politieambtenaren Lara voor het politiebureau persoonlijk gesproken. Lara zegt dat zij haar toen slechts nachtopvang in Eindhoven en Groningen hebben aangeboden, maar dat dit voor haar geen geschikte opvang was omdat zij vanwege haar achtergrond niet op een zaal met mannen mag slapen. Zij heeft toen tegen hen gezegd dat zij er dan voor koos om in haar auto te blijven overnachten. Later die avond is het haar overigens alsnog gelukt om die nacht bij een kennis in huis te kunnen blijven logeren.

Alles overziend heeft Lara het gevoel dat de politie haar geen bescherming heeft geboden en haar ook niet heeft geholpen met het vinden van een andere woonruimte. Ook werd er door de politie niet gezorgd voor een tijdelijke opvang in een blijf-van-mijn-lijf huis.

Standpunt politie en klachtencommissie

Naar afloop van de interne klachtenprocedure bij de politie schrijft de klachtencommissie in haar oordeel dat zij in eerste instantie haar medeleven betuigt met Lara: "Wanneer de commissie naar Lara kijkt, ziet zij een vrouw die in een voor haar onmogelijke en onaanvaardbare relatie klem is komen te zitten. De commissie is van opvatting dat de geschiedenis en culturele achtergrond van Lara, de door haar gevoelde taalbarrière en haar verwachtingen naar de politie op het gebied van hulp, er samen toe hebben geleid dat er miscommunicatie, mismatch en wanbegrip tussen Lara en de politie ontstaan is."

Met betrekking tot de klachten van Lara over het ontbreken van politiehulp in een noodsituatie komt volgens de klachtencommissie uit het onderzoek naar voren dat Lara op 29 september 2012, 5 dagen na de mishandeling, om 22:30 middels een melding hulp heeft gevraagd aan de politie. Uit het mutatie rapport is duidelijk geworden dat de twee agenten die ter plaatse zijn gekomen uitgebreid met Lara hebben gepraat. Ook komt uit de rapportage naar voren dat Lara aangegeven heeft dat er op dat moment geen acute hulpvraag bestond en dat zij vroeg om te helpen met het vinden van onderdak. Aangezien er op dat moment geen acuut gevaar is, voldoet Lara voor een aantal mogelijke slaapplekken niet aan de daarvoor gestelde criteria en kunnen de betrokken politieambtenaren Lara slechts twee instanties met slaapplekken aanbieden die voor haar, vanwege haar culturele achtergrond, niet passend zijn. Uit het mutatie rapport komt bovendien naar voren dat Lara er uiteindelijk zelf voor kiest om de nacht in haar auto door te brengen.

De commissie geeft verder aan dat zij het betreurt dat Lara zich in de steek gelaten heeft gevoeld door de politie. Maar dat zij op basis van de beschikbare informatie tot het oordeel komt dat de politieambtenaren de relevante feiten en omstandigheden voldoende hebben gehoord en meegewogen bij hun beslissingen. De betrokken politieambtenaren hebben hier daarom naar het oordeel van de klachtencommissie juist en met voldoende inlevingsvermogen gehandeld.

Ook heeft de commissie zich, na alle klachtpunten afzonderlijk behandeld te hebben, de onderliggende vraag gesteld of Lara, bij de politie bekend staande als slachtoffer van huiselijk geweld en rekening houdend met haar geschiedenis en culturele achtergrond, in de breedte van het hele gebeuren wel of niet meer hulp, ondersteuning en actie van de politie had mogen verwachten naar aanleiding van de confrontatie op 24 september 2012 met de minderjarige zoon van Maarten. Op basis van alle verklaringen en overige informatie komt de commissie tot het oordeel dat de politie Lara op de verschillende momenten op en na 24 september 2012 voldoende ondersteuning, handreikingen en feitelijke hulp heeft geboden. Daarbij constateert zij tegelijkertijd dat Lara ondanks deze ondersteuning en feitelijke hulp, zich niet gehoord en in de steek gelaten heeft gevoeld door de politie. De vraag of het gevoel van Lara de politie te verwijten is, kan volgens de commissie achteraf niet meer worden vastgesteld. De commissie besluit haar advies aan de politiechef dan ook met de woorden dat zij nogmaals haar oprechte meevoelen met Lara (als slachtoffer van huiselijk geweld, komende vanuit een ander land en andere cultuur, er alleen voorstaand) te betuigen.

De politiechef volgt het advies van de klachtencommissie en acht de klacht van Lara ongegrond. Hij geeft daarbij aan dat uit de interne behandeling van de totale klacht het algemene beeld is ontstaan dat de politie veel inspanningen heeft verricht in het contact met Lara. Daarbij is geprobeerd om haar tegemoet te komen waar dat moeilijk was. Helaas is dat niet altijd gelopen zoals iedereen, zowel Lara als de politie, dat had gewenst of verwacht. Dat is echter naar het oordeel van de politiechef niet alleen aan de politie te wijten. Soms lopen zaken zoals ze lopen, wat hij niet als excuus bedoelt maar

wat hier de realiteit is geweest. Op bepaalde momenten is de politie ook niet meer in de gelegenheid meer te bieden, terwijl de burger dat wel verwacht.

In reactie op vragen van de Nationale ombudsman tijdens het onderzoek geeft de politiechef aan dat er geen specifieke criteria zijn voor situaties waarin de politie bemiddelt in het plaatsen van een slachtoffer in bij voorbeeld een "blijf van mijn lijf huis". Wel zal worden geprobeerd om deze slachtoffers en andere mensen te helpen. Veelal zal dit door of in samenspraak met de zorg verlenende instanties gebeuren. Als een burger zich meldt met de hulpvraag dat hij/zij geen plaats heeft om te overnachten, wordt contact opgenomen met hiervoor bedoelde crisisdiensten. Daarbij speelt een rol welke opvangmogelijkheden er beschikbaar kunnen zijn. In de gemeente 's-Hertogenbosch is, naast reguliere opvang, ook een opvangmogelijkheid aanwezig die uitsluitend bestemd is voor vrouwen en daarmee dus ook voor vrouwen die uit een andere cultuur komen.

Op de vraag van de Nationale ombudsman waar de hulp die Lara heeft gekregen van de politie concreet uit heeft bestaan, antwoordt de politiechef dat er samen met Lara is gezocht naar tijdelijke opvangmogelijkheden. Er zijn met haar in dat kader een aantal mogelijkheden verkend. Daarbij bleek dat deze óf geen verblijfsmogelijkheid hadden voor Lara óf, zoals Lara zelf aangaf, te ver weg waren. Daarnaast is er met "Veilig Thuis", voorheen Steunpunt Huiselijk Geweld, overleg geweest over de situatie waarin Lara zich bevond. Gedurende de hele periode hebben met name de wijkagent en een medewerkster van Service en Intake veel met haar gesproken, tijdens de vele contactmomenten die Lara met hen had.

BEOORDELING

Behoorlijkheidsvereiste

De Nationale ombudsman toetst het optreden van de politie hier aan het redelijkheidvereiste. De vereiste houdt in dat overheidsinstanties de verschillende belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Het belang van Lara is hier dat zij de hulp krijgt die zij nodig heeft. Het belang van de politie is dat zij binnen de redelijke grenzen blijven van hun taak tot het verlenen van hulp aan hen die dit behoeven.

Taken van de politie

De taken van de politie zijn omschreven in artikel 3 van de Politiewet. De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven. Op de taakstelling van het verlenen van hulp aan hen die dat behoeven ziet deze klacht van Lara.

Hulpverlening is inherent aan politiewerk en een wettelijke opdracht. Maar de precieze reikwijdte van deze taak is niet vastgelegd. Vanaf 2004 richt de politie zich meer op de kerntaken toezicht en opsporing. Hulpverlening door de politie dient dan alleen te

geschieden in noodsituaties en moet beperkt worden tot de periode voordat andere hulpinstanties deze taak over kunnen nemen.

De hulpverlening aan Lara

Lara heeft naar aanleiding van de mishandeling op drie momenten de hulp van de politie ingeroepen. In eerste instantie in de woning vlak na de mishandeling, vervolgens de dag erna voor het ophalen van haar kleding in de woning. Tot slot heeft zij enkele dagen later wederom hulp van de politie gevraagd bij het zoeken van een slaapplek voor de nacht.

Op diverse momenten heeft de politie Lara daadwerkelijk hulp geboden toen zij zich in een noodsituatie bevond. Nadat zij was mishandeld door de zoon van Maarten is de politie ter plaatste gekomen, hebben zij haar verhaal aangehoord en hebben de betrokken politieambtenaren er voor zorggedragen dat zij behandeld werd in het ziekenhuis. Dat de betrokken ambtenaren Lara op dat moment hebben verboden om in de woning nog kleding te pakken is naar het oordeel van de Nationale ombudsman voorstelbaar. Het was een hectische situatie in de woning, Lara was gewond en moest naar het ziekenhuis. Voor de dag daarop is er een afspraak gemaakt om de aangifte op te nemen op het politiebureau. Ook is er diezelfde dag een politieambtenaar met Lara meegegaan naar de woning om onder zijn begeleiding haar spullen te pakken. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman heeft de politie hiermee binnen haar taakstelling voldoende hulp verleend aan Lara.

Ook met betrekking tot de klacht van Lara dat de politie zich onvoldoende heeft ingezet om voor haar tijdelijke noodopvang of vervangende woonruimte te regelen is de Nationale ombudsman van oordeel dat de politie zich hiervoor voldoende heeft ingespannen. Vooral de eerste (crisis)interventie behoort tot de hulpverlenende taak van de politie. De feitelijke hulpverlening en bijvoorbeeld ook de nazorg moeten zij in principe overlaten aan de reguliere hulpverlening. Doelstelling daarbij moet wel zijn dat er zo snel en adequaat mogelijk wordt doorverwezen naar de juiste zorginstanties.

De politie heeft op meerdere momenten met Lara de beschikbare opvangmogelijkheden besproken. Lara heeft er in eerste instantie voor gekozen om daar geen gebruik van te maken. Ook toen zij zich vijf dagen ná het incident zich in de avond wederom meldde bij de politie voor hulp bij het vinden van een overnachtingsplek, hebben de betrokken politieambtenaren zich nog ingezet om voor haar een slaapplek te vinden. Omdat er echter op dat moment geen acuut gevaar meer dreigde vielen een aantal overnachtingsplekken af en bleven er alleen opvangmogelijkheden over waar Lara niet naar toe wilde. De Nationale ombudsman is bovendien van oordeel dat de verantwoordelijkheid voor het organiseren van noodzakelijke hulp overgaat op de burger zelf op het moment dat er geen acute noodsituatie meer is. De politie kan daarbij wel een verwijzende functie hebben, maar het is uiteindelijk Lara zelf die bij de juiste hulpverlenende instanties aan moet kloppen voor de voor haar op dat moment noodzakelijke hulp.

Nu van de politie niet kon worden verwacht dat zij nog nadere hulp zou bieden, heeft zij het redelijkheidsvereiste niet geschonden. De onderzochte gedraging is op alle punten behoorlijk.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van de politiechef van de regionale eenheid Oost-Brabant is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen